

ITZAURREA

Jose Ramon Erauskin Lujanbio'ren liburuarentzat.
Aien garaia *

«Gizonak badu lurra, berain bizitzeko eta berain ehortzeko.» Laburditarren esaera onak badu beste onen egitea: nornaik ditu giro eta armura, bera babes-teko eta azitzeko. Giroaren eta inguruaren neurrian doa batez ere bakoitzaren azikera.

Orregatik lurralde batean, an-emen edaturik dauden lagunena naiz etxeen eta auzunen bizitza xeeki azaltzea jardunpide ona liteke ango erriaren ezaguera egiteko.

Ortan Erauskin jaunaren liburu au laguntza egokia da. Egillearen azikera, bizibideak eta ingurua ageri baitira emen, baita gai auezaz berak dituan iritziak ere. Idazlan oneratsua.

Etxea, auzoa eta erria asko aipatzen eta nabarmentzen ditu. Ez da mireste-koa. Gizakiak, mendez mende ikasiaz, bildumatu dituen jakiundak eta aurre-rapenak, guk elkargo orien bidez urte gutxi barru ikasten ditugu eta lanbidean jarrerazi.

Errialde bakoitzak bilduma ori bere kutsuz uieltzen baitu, Euskalerrriak ere egikera eta jarduera bereziak eman dizkio berari. Ortan dago gure arbasoak ebaki diguten bidea. Ortik kanpo dabillena erbestean dabil, besteendurik alegia.

Aldakuntzak ba-dira noski, nolata ez neurri berean ezikeraren ikusgune guztietan.

Etxea emengo bizimoldearen eta ezikeraren ardatz bezela, gizaldiz-gizaldi eldu zaigu aldaketa aundi gabe, dirudienez.

Eta bere inguru dabilzan abelzaintza, alebilketa, nekazaritza eta eskulan mota askok, naizta aurrerapenak egiñaz, beren leen-tankeran galdu gabe iraun dute azkeneko lau-bost milla urte auetan. Olagintza bera ere, azkeneko sortua, eta antzobidean urrats asko aurrerantz emana, etxearen osagarri ia gaurdaño izan degu.

Etxeak badirau, aldaketa batzuek gora-bera: austarriaren inguru etxeoen azkazi bat, etxeoen elkargo bat, etxeoen langintza eta buruzpide bat.

Beraz ezikeraren inkusgune guztiak etxean elkar egiten, elkar albizitzen eta indartzen.

Bestalde, etxeak, bere diña ez dan neurrian, auzoan edota errian gaintikoa bildu edo kanpotik elkarrerazi bear.

Bizikera ori ordea zenbait gogoeta, sinismen eta oikunden bidez oltzatua. Ara emen auetako bizpairu, adibidez: ezer ez gerala gure baitan; guri eta ikus-bira guztiari eragiten dion *norbaitegan* —Jainkoagan— esoinduak gaudela;

* Orrialdeak 9-11. Tolosa: Auspoa liburutegia. 1975.

eriotza ez dala gure azkena, pizte bat baiño; bakoitza bere etxeko biziekin eta illekin elkartean dabillega edo ibili bear dala; gure gaurko jokaera geroaren ixpillu eta neurri degula, etab.

Oikunde eta gogoeta oriek aspalditik eldu zaizkigu, dirudienez, naiz eta aldi luzean ireleztatuak edo irelakerian naasturik ibiliak. Kristaugoak ordea indartu zituan, baita ireluetatik berezi ere eta izaki zeatzai eratxiki: Jainko bakararri, Kristo'ri, Eleiza'ri, t.a. alegia. Ari ortan iraganak dira ezin esan ala belau-naldi Euskalerrian leen-aroetatik gaurdaño.

Mundu geldikaitz ortan irelakeria baztertuaz gero, berezko indarrak eta auen jokaerak ezagutuaz eta menderatuaz, gizakiak aurrera egin du, antzojakintzan batez ere. Erainkinak sortu ditu eta mota askotako elkarbideak asmatu eta burutu: trenak, autoak, telefonoak, irratiak eta telebistak. Onek ekarrerazi ditu lanbide aundiak (etxe bakoitzaren esku ez, baiño beste mallako elkar-goen baitan bakarrik ondore ona izan dezaketanak. Ez da guretzat lanbide arrunt berria, bainan bai gaurko egunean nagusia. Eta or ba-degu zer ikasi eta zer egin.

Auen deia eta irabaziai erantzunez, sakabanatu dira etxe askotako lagunak, bakoitza bere alde. Etxeko zutoinak igi dira. Etxekoak ez dira orain leengo neurrian elkartuak: ez lanean, ez lantegian, ez irabazian, ezta maian ere. Bestalde, lurberaren lau aldetarik, igikera naasgarrian, eldu zaizkigun edozein gogai eta ingumak liluraturik, ba-dirudi besteentzen ari dirala gure lagun asko

Arritzekoa ez da-ta, gaurko zurrumbilloan asaldaturik, askok diote: norat jo? Ez dezagun ahantzi ordea ba-degula nori eldu eta nondik azkurria bildu. Etxea oraindik azkazi bat da, elkargo bat eta bakoitzarentzat jo-muga bat. Euskalerrriak ba-ditu aunitz bereizkuntza, euskera ez ezik, bizikerak, ezikerak eta bere kondaira bakarra. Bereiztasun oriezaz jabetzea berriz ez da ondasunik txikiena.

Bide ontarako ez da laguntzaille txarra Erauskin'en liburu au. Euskal-ezikera eta bere sustraiak ikastea: ara or gure egintzak norat zuzendu jakiteko bide egokia.